

BUDAPEST, XXI. KERÜLET, WEISS MANFRÉD ÚT 5–7. (HRSZ. 210012/23)

D4 csarnok és adatközpont építése

Lelőhely-azonosító: 70009

KULCSSZAVAK: őskor, neolitikum, bronzkor, település, kora bronzkor, Nagyrév-kultúra, urnás-hamvasztásos temetkezés, késő középkor, település, árok

BUDAPEST, DISTRICT XXI, 5–7 WEISS MANFRÉD ROAD (PLOT NO. 210012/23)

Construction of the D4 warehouse and data centre

Site ID: 70009

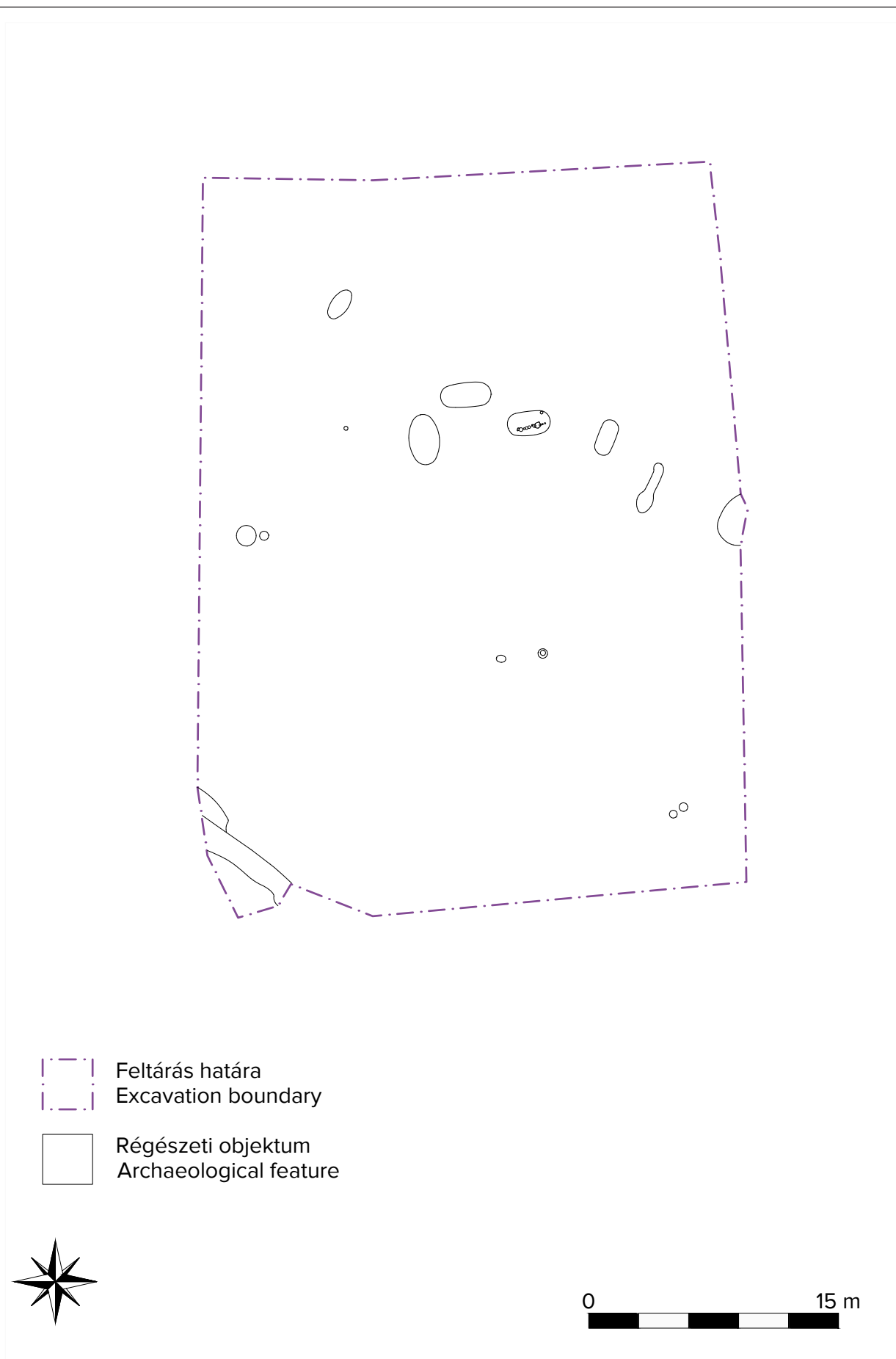
KEYWORDS: Prehistory, Neolithic, Bronze Age, settlement, Early Bronze Age, Nagyrév culture, urn cremation burial, Late Middle Ages, settlement, ditch

2020. december 14. és 2021. január 12. között régészeti megfigyelést és annak keretén belüli bontómunkát végeztünk a XXI. kerület, Weiss Manfréd út 5–7. szám alatt található területen. A tervezett beruházás – D4 csarnok és adatközpont – helyszínén 2020 októberében a Várkapitányság Nonprofit Zrt., Szigeti Judit vezetésével végzett próbafeltárást, amelynek során a D4 csarnok próbaárkaiban régészeti jelenséget nem találtak, azonban az adatközpont déli szondájának nyugati felében egy régészeti korú árok részletét tárták fel.

A terület régészeti szempontból kiemelt fontosságú, hiszen közvetlen környezetéből több nyilvántartott lelőhely (lelőhely-azonosító: 15783, 15786, 50549) is ismert. A II. katonai felmérés (1819–1869) térképén egyértelműen megfigyelhető, hogy a szóban forgó területen egykor egy északkelet-délnyugati irányú dombhát húzódott, ami napjainkra eltűnt, mivel a kikötő kiépítése során környezetével együtt erőteljesen átalakították. Az elmúlt évtizedekben a Szabadkikötő területén végzett építkezések és földmunkák régészeti megfigyelése során a főváros régészei már több lelőhelyet is azonosítottak. Az előbb említett dombhát környezetéből ismerünk őskori, avar kori, Árpád-kori temető- és településrészlet, illetve késő középkori települési objektumokat. Az egy-

Between December 14, 2020 and January 12, 2021, archaeological monitoring and associated excavation works were conducted at 5-7 Weiss Manfréd Road, District XXI. The investigation was conducted in connection with the planned development of hall D4 and a data centre. In October 2020, a trial excavation was carried out at the site by Várkapitányság Nonprofit Plc. under the direction of Judit Szigeti. No archaeological features were identified in the trial trenches of the D4 warehouse; however, in the western part of the southern trench of the data centre, a detail of an archaeological-period ditch was uncovered.

The area is of high archaeological significance, as several registered sites (site IDs: 15783, 15786, 50549) are known from its immediate surroundings. The Second Military Survey (1819–1869) clearly shows that an east-northeast–west-southwest oriented ridge once ran through the area, which has since disappeared due to extensive transformation during the construction of the free port. Archaeological monitoring of recent decades in the Free Port area has already identified several sites. From the surroundings of the former ridge, prehistoric, Avar-period, Árpadian-age cemetery and settlement features, as well as late medieval set-

1. kép: Az adatközpont területén előkerülő régészeti jelenségek (Készítette: Fábián István, Kovács Tibor, Imre-Horváth Sándor)

Fig. 1. Archaeological features excavated in the area of the Data Centre (Prepared by István Fábián, Tibor Kovács, Sándor Imre-Horváth)

kori domb észak-északkeleti csücskén a leendő beruházás területén őskori és középkori telepjelenségeket, valamint egy őskori, urnás-hamvasztásos temetkezést sikerült feltárnunk.

A régészeti megfigyelést 2020. december 14-én kezdtük meg az 1396 m²-es területen, amelyből 1055 m² bizonyult régészetiileg pozitívnak. (1. kép) A 2,5–3,5 méteres feltöltés alatt egy vékony, a keleti oldalon kb. 50 cm vastag humuszréteg maradt, ami alatt már a sárga agyagos altalaj mutatkozott. (2. kép) Az őskori, szórt hamvas temetkezés edényeinek megmaradt

tlement remains are known. At the northern tip of this former ridge, within the area of the planned development, prehistoric and medieval settlement features, as well as a prehistoric urn cremation burial, were also unearthed.

Archaeological monitoring began on December 14, 2020 over an area of 1,396 m², of which 1,055 m² proved to be archaeologically positive. (Fig. 1) Beneath 2.5–3.5 m of fill, a thin humus layer remained (approximately 50 cm thick in the eastern part), below which the yellow clay subsoil was already visible. (Fig. 2) The pre-

2. kép: Az ásatási felület szelvényfalainál látható, hogy az újkori feltöltés a sárga altalajról indult
(Fotó: Mészáros Boglárka)

Fig. 2. The section walls of the excavation area show that the modern fill layer originated from the yellow subsoil (Photo by Boglárka Mészáros)

alsó harmada 101,09 mBf-en jelentkezett. Az erőteljes újkori tereprendezés miatt az előkerült sír humuszban lévő része nagymértékben roncsolódott. Ennek következtében főként a sárga homokos altalajba mélyedő edényaljakat sikerült feltárnunk.

A temetkezés mellékleteként 10 darab edény került elő, amelyek szorosan egymást követve, nyugat-keleti tájolású sorban helyezkedtek el. Az edényeknek csak az alsó harmada maradt meg, mindegyik erősen csonkolt állapotban. (3. kép) A temetkezés a kora bronzkori Nagyrév-kultúra korai időszakába sorolható. A 2020 nyarán feltárt D3 csarnok területén talált urnák is a kora bronzkorra keltezhetők, tehát a Nagyrév-kultúra temetkezései mind a D3 csarnok, mind az adatközpont

served lower third of the vessels belonging to the prehistoric cremation burial appeared at 101.09 m a.B.S.I.* Due to extensive modern landscaping, the humus-bearing upper part of the burial was heavily destroyed; consequently, mainly the vessel bases embedded in the yellow sandy subsoil could be excavated.

Ten vessels were recovered as grave goods, arranged in a west–east oriented line in close succession. Only the lower third of each vessel survived, all in heavily truncated condition. (Fig. 3) The burial can be dated to the Early Bronze Age Nagyrév culture's early phase. The urns found in the D3 warehouse excavations in 2020 also date to the Early Bronze Age; thus, Nagyrév culture

* above Baltic Sea level

3. kép: A Nagyrév-kultúra temetkezése és a karácsonyi ünnepek előtt verbuvált ásatási brigád (Fotó: Mészáros Boglárka)

Fig. 3. A burial of the Nagyrév culture and the excavation team recruited before the Christmas holidays (Photo by Boglárka Mészáros)

területén megtalálhatóak. Sőt, a még északabbra elhelyezkedő, 2004 és 2008 között – több ütemben – ásott Szennyvíztisztító telep területén is kerültek elő a Nagyrév-kultúra temetkezései (Horváth 2005, Horváth et al. 2007). Emellett a 15786-os lelőhely-azonosító (Csepel, Rádió-telep) minden bizonnyal ezt a kora bronzkori temetőt jelöli az északkelet-délnyugati dombhát északi részén. A területen hét őskori (neolitik, bronzkor) objektumot (4. kép), egy késő középkori árkot és egy meghatározhatatlan korú oszlophelyet sikerült feltárnunk.

Érdemes megjegyezni, hogy jelenlegi helyszínünk a 2020 nyarán feltárt Csepel-D3 csarnoktól északabbra helyezkedik el. A D3 csarnok területén 80 avar kori sírt azonosítottunk, amelyből 52 feltárására nyílt lehetőségünk, 28 temetkezést pedig foltként dokumentáltunk (Mészáros 2020). Ennek a temetőnek a sírjai azonban már nem jelentkeztek a leendő D4 csarnok és adatközpont területén.

A Weiss Manfréd út 5–7. szám alatt álló telken 2021. január 12-én fejeztük be a régészeti bontómunkát.

burials are present both in the D3 warehouse and in the data centre area. Furthermore, Nagyrév culture burials were also found in the area of the wastewater treatment plant excavated in multiple phases between 2004 and 2008 further to the north (Horváth 2005; Horváth et al. 2007). The site ID 15786 (Csepel, Rádió-telep) most likely also refers to this Early Bronze-age cemetery on the northern part of the northeast–southwest ridge. In total, seven prehistoric features (Neolithic and Bronze Age) (Fig. 4), one late medieval ditch, and one posthole that could not be dated were identified.

It is worth noting that the present site lies north of the previously excavated Csepel-D3 warehouse area. At the D3 warehouse, 80 Avar-period graves were identified, of which 52 were excavated, while 28 were documented as features (Mészáros 2020). However, these burials did not extend into the area of the planned D4 warehouse and data centre.

Archaeological excavation and monitoring at 5-7 Weiss Manfréd Road were completed on January 12, 2021.

4. kép: Elképzelhető, hogy a szűkülő oldalú mély gödör bőrcserzésre szolgált (Fotó: Mészáros Boglárka)

Fig. 4. A deep pit with narrowing sides possibly used for leather tanning (Photo by Boglárka Mészáros)

RÉSZTVEVŐK: Mészáros Boglárka ásatásvezető régész, Horváth M. Attila régész, Kisjuhász Viktória régész, Olgyay János régész, Tóth Farkas Márton régész, Langer Dániel régésztechnikus, Fábián István geodéta, Kovács Tibor geodéta

Mészáros Boglárka

CONTRIBUTORS: Boglárka Mészáros (lead archaeologist), Attila M. Horváth (archaeologist), Viktória Kisjuhász (archaeologist), János Olgyay (archaeologist), Farkas Márton Tóth (archaeologist), Dániel Langer (archaeological field technician), István Fábián (surveyor), Tibor Kovács (surveyor)

Boglárka Mészáros

Irodalom

- Horváth 2005 • Horváth, M. Attila: Régészeti kutatás a tervezett csepeli Központi Szennyvíztisztító telep területén. (Archaeological investigations on the territory of the planned Central Sewage Plant in Csepel). *Aquincumi Füzetek* 11 (2005) 177–185.
- Horváth et al. 2007 • Horváth, M. Attila – Endrődi, Anna – Maráz, Borbála: Régészeti kutatások a csepeli Központi Szennyvíztisztító Telep területén. (Archaeological investigations in the territory of the Central Sewage Works on Csepel Island). *Aquincumi Füzetek* 13 (2007) 216–232.
- Mészáros 2020 • Mészáros, Boglárka: Budapest, XXI. kerület, Weiss Manfréd út 5-7. (Csepel-Szabadkikötő, D3 csarnok) (hrsz. 210012/18) *ArcheoBudaPest* 2020/36 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.36>

References

- Horváth 2005 • Horváth, M. Attila: Régészeti kutatás a tervezett csepeli Központi Szennyvíztisztító telep területén. (Archaeological investigations on the territory of the planned Central Sewage Plant in Csepel). *Aquincumi Füzetek* 11 (2005) 177–185.
- Horváth et al. 2007 • Horváth, M. Attila – Endrődi, Anna – Maráz, Borbála: Régészeti kutatások a csepeli Központi Szennyvíztisztító Telep területén. (Archaeological investigations in the territory of the Central Sewage Works on Csepel Island). *Aquincumi Füzetek* 13 (2007) 216–232.
- Mészáros 2020 • Mészáros, Boglárka: Budapest, XXI. kerület, Weiss Manfréd út 5-7. (Csepel-Szabadkikötő, D3 csarnok) (hrsz. 210012/18) (Budapest, District XXI, 5–7 Weiss Manfréd Road (Csepel Free Port, D3 warehouse) (plot no. 210012/18)). *ArcheoBudaPest* 2020/36 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.36>